

A kenyér és a bor megszentelése

Közeledik a húsvét, a feltámadás csodálatos tavaszünnepe. Böjttel és bűnbánattal érleljük lelkünket arra, hogy tiszta gyermeki örömmel hallelujázhassa az Urat, aki meghalt és feltámadott.

A húsvéti szokások között sok igen régi keletű népszokás szerepel, a tavaszünnepe eredeti szokása, amelyet a katolikus egyház átvett és megszentelt. Így nagyszombaton reggel szokásban van a tűz és a húsvéti gyertya megáldása, amely régi, szimbolikus szokás, eredetét többféleképpen magyarázzák. Népszokáskutatók megállapították, hogy a tűzszentelés ősi germán szokásra vezethető vissza. A pogány germánok ugyanis isteneik tiszteletére tavaszi tüzet gyújtottak, hogy földjeik termékenységét így biztosítsák. Szent Bonifác, a németek apostola ezt az ősi szokást a nagyszombati tűzszenteléssel és annak egyházas értelmezésével helyettesítette. Az egyházi szimbolikában ugyanis a kialvó majd fellángoló tűz Krisztust jelképezi...

A húsvéti eledelek megáldása

Ezzel szemben magyar szokás és magyar népi eredetre vall a húsvéti eledelek megáldása. Ez a szokás az idén első ízben nem szerepel hivatalosan a nagyszombati szertartások sorrendjében, hiszen nehéz időket élünk, s nem illő, hogy a magyar bőség szimbólumával, a rózsaszínű húsvéti sonkával és az illatos, hófehér kaláccsal járuljunk nagyszombaton az oltár elé...

Az ételek megáldására már Krisztus Urunk is példát mutatott, amikor a kenyeret és halat csodálatos módon megsziporította, úgyszintén az utolsó vacsorán, amikor szent testének jelképét s szent vérének bíborszínű borát megáldotta. A megszentelt húsvéti eledel régebben arra szolgál, hogy megvédje a híveket a bosszú böjt és önmegtartóztatás után károsra válható mértéktelenségtől. Húsvétkor, a feltámadás magasztos ünnepén csak szentelt eledelt tettek az asztalra s az Úr megáldotta és megszentelte a húsvéti kalácsban a magyar föld termését, a sarjadó vetést, a kenyeret.

A húsvéti ételek többfélék és valamennyinek jelképes értelme van. Az ország több vidéken, így Szegeden is bárányt esznek húsvétkor. A húsvéti bárány Krisztus jelképe. Már az

Ótestamentumban is előfordul, mint a Megváltó előképe, előrevetett árnyéka. Krisztus, Isten báránya, aki elveszi a világ bűneit. Ezt a szép jelképet tiszteli a szegedi föld magyarja, amikor bárányt eszik húsvéti lakomáján.

A húsvéti eledelek közé tartozik a tojás, amely az életnek, a feltámadásnak szimbóluma. A piros tojás az ország csaknem valamennyi vidékén húsvéti ajándék s húsvét hétfőjén a locsolókodók jutalmaként szerepel. A tojásból új élet fakad éppen úgy, ahogyan Krisztus kikelt a sírjából és feltámadott az emberek megváltására. Ennek jelképe a húsvéti piros tojás is, piros színe az Úr kiontott vérére emlékeztet.

Már régóta hozzátartozik a húsvéti eledelekhez a sonka és fonatos (fontos!) kalács is. A régi Sándor-kódexben is szerepel. A kódex „*kókonnyának*” nevezi a húsvéti szent eledeleket. Ez a szó a Székelyföldön és Szegeden is mind a mai napig ismeretes. Használatban a húsvéti eledeleket s elsősorban a tojást jelenti.

Mi is az a kókonnya?

Micsoda az a kókonnya? A Sándor, kódex így magyarázza: „*A kókonnya ünnönmaga Ur Krisztus, Isten és embőr... mert valamik kellenek az kókonnyához, avagy az húsvéti kenyérhez, übenne mind... példáztnak.*”

Azután híven leírja, hogy mi kell a húsvéti kenyérhez. Elsősorban sajt és tej kell, tojás, tiszta fehér tészta, amit koszorú-módra fonnak, megsütik, megszentelik és húsvétkor egymásnak küldözgetik. A sajt és a tej példázta Krisztus szentséges testét, a tojásfehérje a Megváltó hófehér lelke, ki eredendő bűntől távol volt és így tovább. A régi kódex apróra megmagyarázza a húsvéti kenyér szent szimbólumát: Krisztust, aki maga az élet és az örök feltámadás...

Érdekes nagyszombati népszokás és egyedül Szeged-Alsóvároson használatos, hogy szőlővesszőket szenteltetnek oly módon, hogy a tűzszentelés szertartása alatt a tűzbe tartják. Az így megszentelt venyigéket azután a szőlőjük, vagy szántóföldjük négy sarkában ássák el.

Íme, a kenyér és a bor megszentelése, milyen szépen és költői módon maradt meg mind a

A kenyér és a bor megszentelése

Írta: Csányi Piroska

2023. április 05. szerda, 00:00 -

mai napig a magyarság népszokásai között. S ha a idén a komoly idők parancsához híven nem is hivatkozunk templomainkban a hófehér fonatos kaláccsal, és nem vesszük fehér kendővel letakart kosárban a húsvéti sonkát, szívünkben él a reménység, hogy a böjtidőt a feltámadás örömnépe követi, amikor majd kétszeresen örvendünk a nagyszombati kenyéradásnak, szabad magyar föld életet adó megújulásának...

Forrás: Délmagyarország 1942. 18. évfolyam 75. szám 3.

https://library.hungaricana.hu/hu/view/Delmagyarország_1942_04/?query=n%C3%A9pszok%C3%A1s&pg=10&layout=s